

PREPORUKA BROJ 100

KOJA SE ODNOSI NA ZAŠTITU RADNIKA MIGRANATA U NEDOVOLJNO RAZVIJENIM ZEMLJAMA I TERITORIJAMA

Opća Konferencija Međunarodne organizacije rada,
sazvana u Ženevi od strane Administrativnog savjeta Međunarodnog biroa rada, gdje se i
sastala 01. juna 1955. godine na svom 38-om zasjedanju,
pošto je odlučila da usvoji razne prijedloge koji se odnose na zaštitu radnika migranata u
nedovoljno razvijenim zemljama i teritorijama, pitanje koje predstavlja petu tačku dnevnog reda
zasjedanja;
pošto je odlučila da ovi prijedlozi dobiju formu preporuke,
usvaja danas 22. juna 1955. godine donju preporuku koja će biti nazvana Preporuka o
zaštiti radnika migranata (nedovoljno razvijene zemlje), 1955. godine.

I. DEFINICIJA I POLJE PRIMJENE

1, Ova preporuka se primjenjuje:

a) na zemlje i teritorije u kojima se nastavlja, počevši od privrede za ishranu, razvija prema
naprednijim formama privrede, koja se osnivaju na najmnijstvu i koje povlače sobom raštrkani i
razbacani razvoj industrijskih i poljoprivrednih centara i gdje ovaj razvoj izaziva velike
migracione pokrete radnike, a ponekad i članova njihovih porodica;

b) na zemlju i teritorije preko kojih se vrše migracioni pokreti radnika koliko u polasku,
toliko, eventualno, na povratku, kad mjere, uzevši ih u cjelini, koje su već preduzete u ovim
zemljama i teritorijama, uvažavaju zainteresovanim licima, u toku njihovih putovanja manju
zaštitu od one koja je predviđena u ovoj preporuci;

c) na zemlje i teritorije prema kojima se vrše ovi migracioni pokreti radnika, kada mjere
uzete u cjelini, koje su preduzete u ovim zemljama i teritorijama, pružaju zainteresiranim licima, u
toku njihovih putovanja i zaposlenja, manju zaštitu od one koju predviđa ova preporuka.

2. Za ciljeve ove preporuke izraz "radnik migrant" označava svakog radnika koji učestvuje
u ovim migracionim pokretima, bilo da se on premiješta u unutrašnjost zemalja i teritorija opisanih
u donjem stavu a) paragraf 1., bilo da iz njih potiče i premješta se u ili preko zemalja i teritorija
opisanih u stavovima b) i c) rečenog paragrafa 1. Ovaj izraz se primjenjuje kako na radnika koji je
počeo da radi tako i na radnika koji traži zaposlenje i koji će dobiti ugovoreno zaposlenje, bilo da
je prihvatio ili ne ponudu zaposlenja ili ugovora o radu. U slučaju da je to moguće, izraz "radnik
migrant" primjenjuje se na svakog radnika prilikom njegovog privremenog ili konačnog povratka,
bez obzira da li je to putovanje u toku ili na svršetku njegovog poslovanja.

3, Nikakva odredba ove preporuke ne smije da se tumači tako kao da daje bilo kojem licu
pravo da uđe u zemlju ili da ostane u njoj ili na teritoriji ako to nije saglasno zakonima o imigraciji
ili drugim zakonima ove zemlje ili teritorije.

4. Odredbe ove preporuke primjenjuju se tako da ne utiču na odredbe ili praksu koji postoje
na osnovu zakona, običaja ili sporazuma, koji radnicima migrantima obezbjeđuju povoljnije
uslove od onih koje predviđa ova preporuka.

5. Svaka diskriminacija primjenjena na štetu radnika migranata treba da bude ukinuta.

II. ZAŠTITA RADNIKA MIGRANATA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI U TOKU PUTOVANJA, PRI ODLASKU I POVRATKU I U PERIODU KOJI PRETHODI NJIHOVOM ZAPOSLENJU

6. (1) Trebalo bi poduzeti mjere, bilo zakonskim putem ili putem lokalnih ili nacionalnih uredbi, bilo putem sporazuma između vlada, ili bilo kojim drugim putem, kako bi obezbijedila zaštita radnika migranata i njihovih obitelji za vrijeme njihovog putovanja između mjesta polaska do mjesta njihovog zaposlenja, u interesu samih migranata kao i u interesu zemalja ili krajeva odakle dolaze, gdje se sele ili u koje polaze.

(2) Ove mjere treba da obuhvate:

a) stavljanje na raspolaganje radnicima migrantima i njihovoj obitelji, kad je materijalno moguće, mehanizovana transportna sredstva, uključujući javnu službu putničkog saobraćaja;

b) postavljanje na odgovarajućim etapama dužinom puta kampova za odmaranje gdje bi oni dobili smještaj, hranu, vodu i neophodnu prvu ljekarsku pomoć.

7. Trebalo bi da budu preduzete sve mjere kako bi radnici migranti mogli da putuju pod povoljnim uslovima:

a) bilo da se u uredbi koja se odnosi na regrutovanje i na ugovor o radu, predvidi obaveza za onoga koji regrutuje – ili ako njega nema – za poslodavca da snosi troškove putovanja regrutovanih ili zaposlenih radnika i, eventualno, njihovih obitelji;

b) bilo, u pogledu radnika koji se premještaju a da još nisu zaključili ugovor ili prihvatili ponudu određenog zaposlenja, preduzimanjem mjera kako bi se troškovi putovanja sveli na minimum.

8. (1) Trebalo bi da budu preduzete mjere da bi se radnicima migrantima obezbijedio besplatan ljekarski pregled na polasku ili na početku kao i na svršetku zaposlenja.

(2) U slučaju da zbog vrlo ograničenog broja osoblja medicinske službe u nekim krajevima nije nikako moguće da svi radnici migranti budu dvostruko pregledani, prioritet ljekarskih pregleda treba dati radnicima migrantima:

a) koji dolaze iz krajeva gdje vladaju prelazne endemične bolesti;

b) koji prihvataju zaposlenje ili su zaposleni na radovima u kojima su izloženi naročitim fizičkim opasnostima;

c) koji se premještaju prema određenom planu regrutovanja ili zaposlenja.

9. (1) Ako, nakon savjetovanja sa organizacijom poslodavaca i radnika, tamo gdje jedne i druge postoje, nadležna vlast smatra da je jedan period prilagođavanja potreban radi zdravlja radnika migranata, ona treba da preduzme mjere kako bi radnici koristili, naročito oni koji su regrutovani i vezani ugovorom neposredno pred njegovo zaposlenje, pomenuti period prilagođavanja.

(2) Da bi donijela odluku o potrebi jednog perioda prilagođavanja, nadležna vlast trebalo bi da uzme u obzir i klimu, visinu i razne uslove života u kojima bi radnik migrant mogao da bude pozvan da radi. Kad one budu smatrale da bi bio potreban jedan period prilagođavanja, trebalo bi da one uredi njegovo trajanje prema lokalnim uslovima.

(3) U toku perioda prilagođavanja poslodavac bi trebalo da obezbijedi na svoj trošak i na odgovarajući način izdržavanje radnika migranata i članova njihovih obitelji kojima je dozvoljeno da ih prate.

10. Trebalo bi preduzeti mjere kako bi se radnicima migrantima, i eventualno njihovim obiteljima, obezbijedilo za vrijeme jednog perioda koji bi odredila nadležna vlast, nakon konsultovanja sa organizacijama poslodavaca i radnika ondje gdje jedne i druge postoje, pravo na repatrijaciju u sljedećim prilikama:

a) kad je radnik migrant regrutovan ili upućen u mjesto zaposlenja bilo od onoga koji ga je regrutovao bilo od poslodavca, repatriranje trebalo bi da se izvrši u mjesto u kojem je uzet u službu ili gdje je bio premješten radi zaposlenja, na trošak onoga koji ga je regrutovao ili poslodavca, u svakom slučaju:

I) kad je radnik proglašen nesposobnim bilo usljed bolesti, bilo usljed nesreće u toku svog putovanja do mjesta zaposlenja;

II) kad je radnik proglašen nesposobnim za rad prema ljekarskom nalazu;

III) kad se radnik ne zaposli, nakon što je bio premješten radi zaposlenja, zbog razloga za koji nije odgovoran;

IV) kad nadležna vlast utvrdi da je radnik bio uzet u posao ili premješten radi zaposlenja, prevarom ili greškom;

b) kad je radnik migrant rasključio ugovor o radu i doveden u mjesto zaposlenja od poslodavca ili bilo kojeg lica koje radi u njegovo ime, njegova repatrijacija i repatrijacija članova njegove obitelji koji su dovedeni pod istim uslovima, treba da bude izvršena u mjesto gdje je bio uzet u posao ili u mjesto iz koga je bio premješten radi zaposlenja i na račun poslodavca u svakom slučaju:

I) kad je period službe, određen ugovorom, istekao;

II) kad je ugovor raskinut radi nemogućnosti izvršenja u kojoj se nalazi poslodavac;

III) kad je ugovor raskinut radi nemogućnosti izvršenja u kojoj se nalazi radnik zbog bolesti ili nesreće;

IV) kad je ugovor raskinut sporazumom stranaka;

V) kad je ugovor raskinut na traženje jedne strane, osim u slučaju protivne odluke nadležne vlasti.

11. Nadležna vlast trebalo bi da ispita sa naklonošću da li bi i pod kojim uslovima radnici migranti ili članovi njihovih porodica, koji nisu bili dovedeni u mjesto zaposlenja od strane poslodavca ili bilo kojeg lica u njegovo ime, trebalo da imaju pravo na repatrijaciju.

12. U slučaju smrti radnika migranta, članovi njegove porodice trebalo bi da imaju pravo na repatrijaciju u mjesto u kojem je radnik bio uzet u posao ili u mjesto iz kojeg je premješten radi zaposlenja, na trošak onoga koji ga je regrutovao ili poslodavca, prema tome, kakav je slučaj; ovo pravo treba da se koristi u toku perioda koji će odrediti nadležna vlast, nakon konsultovanja sa organizacijama poslodavaca i radnika ondje gdje one postoje:

a) kada je zainteresiranim bilo dozvoljeno da prate radnika u mjesto zaposlenja:

I) bilo da je smrt nastupila u toku putovanja do mjesta zaposlenja;

II) bilo da je umrli radnik zaključio ugovor o radu sa poslodavcem;

b) u drugim slučajevima, u prilikama određenim od strane nadležnih vlasti, primjenom gornjeg paragrafa 11.

13. (1) Radnici migranti trebalo bi također da budu slobodni da se odreknu svog prava na repatrijaciju na trošak poslodavca, a to odustajanje treba da uslijedi u toku perioda i u formi koju će odrediti nadležna vlast, nakon konsultovanja sa organizacijama poslodavaca i radnika ondje gdje jedne i druge postoje, a ono može da bude konačno samo na kraju ovog perioda.

(2) Radnici migranti trebalo bi također da budu slobodni da odgode korištenje svog prava na repatrijaciju za period koji će odrediti nadležna vlast.

14. U slučaju da su tipski ugovori o radu, koje treba zaključiti između radnika migranata i poslodavca, utvrđeni od zainteresiranih vlada ili od vlade ili njihovih delegacija, predstavnici zainteresiranih poslodavaca i radnika, kao i predstavnici njihovih odnosnih organizacija, ako one postoje, trebalo bi svaki put kad je to moguće da budu konsultovani u pogledu odredaba pomenutih ugovora.

15. (1) Trebalo bi preduzeti mjere da se obezbijedi povoljno zaposlenje radnika migranata.

(2) Ove bi mjere trebalo da sadrže stvaranje, svuda gdje to bude izgledalo pogodnim, jedne javne službe zaposlenja koja bi trebalo:

a) da se sastoji od jednog centralnog biroa za čitavu zemlju ili teritoriju i lokalnih biroa, smještenih u krajevima odakle radnici imaju običaj da emigriraju i u centrima zaposlenja, tako da se mogu dobiti informacije o mogućnostima zaposlenja i da se pomenute informacije mogu proširiti u krajevima odakle radna snaga općenito navire prema centrima;

b) da uspostavi i održi na snazi uređenje sa službama zaposlenja drugih zemalja ili teritorija prema kojima obično migriraju radnici određenog kraja, tako da se mogu sakupiti informacije o mogućnostima zaposlenja koja tamo prevladavaju;

c) da pruže svuda gdje je to moguće sredstva za profesionalnu orijentaciju i da preduzmu mjere kako bi se odredila opća sposobnost radnika za izvjesna zaposlenja;

d) da traže svuda gdje je to moguće, mišljenje i saradnju organizacija poslodavaca i radnika u pogledu organizacije i funkcionisanja ove službe.

III. MJERE KOJE SU NAMIJENJENE DA SE OBESHABRE MIGRATORNI POKRETI KOJI SE SMATRAJU NEPOŽELJNIM ZA RADNIKE MIGRANTE I KOLEKTIVE I ZA ZEMLJE ODAKLE ONI POTIČU

16. Opća politika trebalo bi da ide za tim da se obeshabre migracije radnika kad se one smatraju nepoželjnim za radnike migrante i kolektive i zemlje iz kojih oni potiču, mjerama namijenjenim poboljšanju uslova života i podizanju životnog standarda u zemljama odakle normalno odlaze migracije.

17. Mjere, koje treba preduzeti kako bi se obezbijedila politika opisana u prethodnom paragrafu, trebalo bi da obuhvate:

a) u krajevima emigracije, usvajanje programa ekonomskog razvoja i stručnog osposobljavanja koji bi dozvolio potpuniju upotrebu radne snage i raspoloživih prirodnih izvora a naročito usvajanje svih mjera kojima bi se stvorila nova zaposlenja i novi izvori prihoda za radnike koji bi normalno bili skloni da emigriraju;

b) u krajevima imigracije, racionalnije korištenje radne snage i povećanje produktivnosti boljom organizacijom rada, boljim stručnim osposobljavanjem, razvojem mehanizacije ili drugih mjera prema potrebama koje opravdavaju lokalne prilike;

c) ograničenje regrutovanja u krajevima gdje bi odlazak radnika mogao nepovoljno da utiče na društvenu i privrednu organizaciju i na zdravlje, blagostanje i razvoj zainteresovanog stanovništva.

18. Vlade zemalja ili teritorija odakle potiču i gdje odlaze radnici migranti, treba da nastoje da obezbijede postepeno smanjenje migracija radnika kad se one smatraju kao nepoželjne za radnike migrante i kolektive i zemlje odakle oni potiču i koji nisu bili podvrgnuti kontroli i koji nisu izgledali kontrolisani. Tako dugo dok ekonomski razlozi ovih nekontrolisanih migracija ne budu popuštali, zainteresovane vlade bi trebalo da nastoje da se vrši odgovarajuća kontrola, u onoj mjeri u kojoj takva politika bude izgledala moguća i oportuna koliko nad dobrovoljnom migracijom toliko nad organizovanim regrutovanjem. Ovo smanjenje i kontrola će se moći postići mjerama koje bi bile preduzete na regionalnom ili lokalnom planu i putem biletarnih sporazuma.

19. Tako dugo dok se ove migracije budu nastavljale bez nekog regulisanja, zainteresovane vlade bi trebalo, u svojoj mogućoj mjeri da nastoje obezbijediti radnicima koji emigriraju pod ovim uslovima, zaštitu predviđenu ovom preporukom.

IV. ZAŠTITA RADNIKA MIGRANATA U TOKU PERIODA ZAPOSLENJA

A. Opća politika

20. Sve bi trebalo pokušati da se radnicima migrantima obezbijede isti povoljni uslovi života i rada kao što su oni koje zakon ili praksa obezbjeđuju drugim radnicima zaposlenim na istim poslovima i da im se obezbijede kao i ovim, zaštitne norme definisane u sljedećim paragrafima ove preporuke.

B. Smještaj

21. Mjere koje treba preduzeti za obezbjeđenje stana radnicima migrantima trebalo bi da obuhvate odredbe kako bi se pomenutim radnicima bilo na teret poslodavca, bilo davanjem odgovarajuće finansijske pomoći, ili na bilo koji način dao stan saglasno odobrenim normama uz pravičan najam u odnosu na plate razne kategorije radnika.

22. Nadležna vlast bi trebalo da obezbjedi zadovoljavajuće uslove stanovanja radnicima migrantima. Ona bi trebalo da između ostalog, definiše minimalne norme stanovanja i striktnu kontrolu primjene ovih normi. Nadležna vlast bi trebalo da definiše također i prava radnika koja oni mogu da imaju prilikom ispražnjenja stana napuštajući uposlenje i trebalo bi da preduzmu sve mjere potrebne da se obezbijedi poštovanje ovih prava.

C. Plate

23. (1) Trebalo bi preduzeti mjere u pogledu određivanja plata radnicima migrantima.

(2) Ove mjere trebalo bi da obuhvate:

(a) usvajanje skale minimalne stope plata, uključujući sve dodatke, koje bi bile određene tako da najniža stopa dozvoli radniku migrantu, zaposlenom na radu koji ne iziskuje nikakvu kvalifikaciju, da zaradi platu koja odgovara u svakom slučaju njegovim minimalnim potrebama prema normama na snazi u tom kraju, vodeći pri tome računa o normalnim porodičnim izdacima;

b) periodično određivanje minimalne stope plata:

I) bilo putem kolektivnih ugovora koji su slobodno zaključeni između predstavničkih organizacija zainteresovanih radnika i zainteresovanih poslodavaca ili organizacija poslodavaca;

II) bilo od strane nadležne vlasti prema principu izloženom u gornjoj alineji a, kad ne postoje odgovarajuće metode određivanja minimalnih stopa.